

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 24 cor. (14 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 12 cor. (7 Lei)
Un număr 40 fileri (30 bani.)

lese ca număr poporal al „Unirii“ în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj
(Județul Alba-de-jos.)

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Dorobanți și Vânători.

Ne închinăm. Vouă de pe întreg cuprinsul pământului românesc mândrii dorobanți și vânători români. Vouă se cuvine să vă mulțămim praznicul zilelor de azi!..

Din celea trecute vremi, din zări îndepărtate, până azi și în celea viitoare vremi, voi ați fost și sunteți nădejdea și mândria noastră, a poporului românesc din România mare.

Multe valuri de urgie s'au abătut peste pământul și poporul românesc — de când și-a luat ființa pe acestea plaiuri, dar zăgaz puternic și neînfrânt ați stat cu pepturi de oțel în fața înspăimântătorilor dușmani.

Trecut-au peste noi năvăliri barbare, dușmani peste dușmani, dar Românul n'a perit! Mică ne-a fost „Țara“ și desbinați am fost între noi. Ne luptam frate cu frate și vărsam sânge românesc pentru stăpâniri străine...

Inlăntuiți și încătușați, și nime nu ne auzia. Inzădar strigam...

Ne stăpâna Turcul, ne stăpâna Rusul, Neamțul și Maghiarul, eram neam fără de noroc, bătut de năcazuri și de nevoi... Dar Pronia cerească s'a milostivit și spre noi. A sădit credința tare în sufletul românesc, că niciodată nu vom peri...

Și ca o furtună de lumi zguduitoare a venit anul 1848 și a trezit din som-

nul greu pe poporul românesc înlăntuit și încătușat... S'au luminat zările dintr'odată și s'au cutremurat, când au căzut lanțurile grele de pe trupul ferecat al iobagului român...

Vin anii de lumină din zorii mântuirii: 1859, când se unesc într'o singură Țară celea două principate românești sub stăpânirea unui singur domn român: *Alexandru Cusa Vodă*. „Țara“ se reface. Anul 1866 aduce pe tronul românesc pe *Carol de Hohensollern*, marele căpitan, învingătorul dela Plevna, Rahova și Grivița, din războiul neatârării dela 1877.

Din oțelul unui tun turcesc se făurește la patru ani în urmă coroana de oțel ca să se încoroneze în 1881 Vodă Carol: *cel dintâi rege al României...*

Voi dorobanți și vânători purtători ai sfintei credințe strămoșești, făuritori ai visului românesc, voi ați înfăptuit Regatul, și ați făurit cu sângele vostru: coroana de oțel.

Și a venit furtuna mare din toamna anului 1914 și foc mistuitor a cuprins în flacări întreg pământul dela Răsărit la Apus, și Voi ați stat ca stâncă în fața ispitelor și amenințărilor cari s'au abătut peste Voi și peste pământul românesc. Și nu v'au putut clăti din loc!

Măreață și plină de avânt a sosit clipa de mult așteptată și ahtiată: ziua

mare: 28 August 1916. Goarnele au sunat — ziua mare a sosit — și voi mândrii voinici ai României în sbor de șoimi ați trecut într'un avânt neînchipuit Carpații — să ne desrobiți!..

Zile grele au venit peste voi și peste mândra voastră Țară... Ați murit sute de mii înainte ca dușmanul cutropitor să năvălească în Țară. Zid de oțel ați făcut cu pepturile voastre la *Oituz*, *Mărăști* și *Mărășești*, și azi credința și vitejia voastră a învins!..

Ați măturat de pe pământul sfânt al Țării pe dușmanul hrăpareț și ați desorbit frații înlăntuiți, întregind neamul românesc dela Nistru până la Tisa...

Ne închinăm Vouă, viteji ostași ai României Mari!

I. Pop Zăicani.

Foloasele României

din pacea dată Germaniei.

La Paris s'au încheiat socotelile privitoare la Germania. Contractul de pace a fost publicat și tipărit. Din el trage mari foloase și România.

Prin pacea de acum România-veche scapă de grele poveri, căci pe vremea când Germanii erau deasupra, siliseră pe România noastră să iscălească un contract la București, în înțelelesul căruia ea nu era iertată să cumpere nimic din alte țări, decât din Germania și Austro-Ungaria și încă cu prețuri foarte scumpe, încât tot aurul avea să-le verse în pungile lacome ale Nemților.

De vândut încă nu putea vinde nimic, decât tot numai Germaniei și Austro-Ungariei,

așa că bucatele, petrolul și benzina României aveau să treacă tot în mâinile hămeștilor de Germani.

Acestea poveri s'au șters în marele sfat pentru pace și România nu mai are nici o îndatorire față de Germani.

Că doar' au păpat destul cât zăcuseră în țara cutropită de ei...

Adunarea preoților.

— Congresul dela Cluj. —

În zilele de 14, 15 și 16 Maiu s'a ținut la Cluj marea adunare a preoților români uniți cu Roma.

Încă de Marți, din 13 Maiu, au sosit, acolo o mulțime de preoți din toate părțile Ardealului, de cătră Banat și din părțile ungurene. De data asta Clujul atâtor dureri românești nu i-a primit cu huiduieli, ori cu zimbete de batjocură, ca pe vremea când li aduceau jandarmii legați cot la cot, înainte cu trei ani, în 1916, ci cu împăcare și cu respect. S'au adunat peste 400 de preoți de toată seama, începând dela cei mai tineri apostolii până la înalte fețe de vicari și canonici. Au fost de față și preoți din parohiile dela margini, pe cari le înghițise odată urgisitul Hajdudorog al silei. Am văzut pe arhidiaconul *Marchiș*, din Carcii mari și pe martirul preot *Mureșianu*, din Moftin, care a suferit grea temniță pentru Hajdudorog.

Înainte de adunare s'a slujit o sfântă liturghie la biserica parohială, zidită de vlădica Bobb, cerându-se ajutorul Spiritului Sfânt.

Adunarea s'a ținut în frumosul palat al prefecturii (în casa „varmeghiei“), în care până atunci n'a putut să răsune nici când vorbă românească.

În semn de frăție de sânge și de neam au venit la adunare și mai mulți preoți greco-orientali dela noi și din România veche.

de unde chiar și învățătorii au trimis o solie. La deschidere au mai fost de față *Comandantul oștirilor românești* din Cluj, *Prefectul județului Cojocna*, *Trimișii Consiliului Dirigent* din Sibiu și mai mulți mireni.

În adunare s'au desbătut o mulțime de treburi *bisericești* și *preoțești*. Astfel s'a hotărât înființarea unei însoțiri preoțești cu numele „*Frăția preoților români uniți cu Roma*”, care să sânguiască, între altele, la răspândirea învățăturilor bune în popor. Apoi s'a vorbit despre *creșterea pe viitor a preoților*, despre alcătuirea viitoare a *trebilor bisericești* cu introducerea în administrarea averilor și *trebilor școlare a mirenilor*, despre *ușurarea traiului preoților* ca mai cu osârdie să-și poată împlini chemarea de *luminători* și *povățuitori* ai poporului, despre *viitoarele alegeri de arhieriei* despre *legătura* dintre *biserică și școală* și despre *datorința de apostol* a preotului.

Din congres s'au trimis telegrame de *alipire* și *felicitare* Sfinției Sale *Papii* la Roma, *Maiestății Sale Regelui Ferdinand*, *Arhieriei* noastre, *Guvernului român* la București și *Consiliului Dirigent*.

Adunarea s'a isprăvit *Vineri* în 14 Maiu, seara. Tocmai când se ținea congresul erau în Cluj artiștii *Teatrului Național* din București, astfel că *preoții* noștri au avut prilejul să vadă, seara, în frumosul teatru al

Clujului, pe care din 14 Maiu falfăie biruitor steagul românesc, arătările patriotice ale artiștilor români.

Praznicul Academiei Române.

Săptămâna trecută s'au prăznuit la București 50 ani dela înființarea Academiei Române, cel mai înalt așazământ de cultură al Românilor — care are de membrii ai săi pe cei mai luminați bărbați ai neamului românesc. Ședința serbătorească a deschis-o însuș M. Sa Regele, care e *prezident de onoare* al Academiei, fiind de față și M. Sa Regina: Au vorbit dnii *Jacob Negruzzi* din partea vechiului regat, dnul *N. Iorga* salută pe reprezentanții țării desrobite. Din partea *Basarabiei* vorbește dl *Inculeț*, din partea *Bucovinei* *Dr. Nistor*, iar din partea *Transilvaniei* dl *Andrei Bârsanu*.

Trăiască și înflorească *Academia Română!*

Preoți! Învățători!
răspândiți „UNIREA POPORULUI” printre săteni.

Italia — prietina noastră.

— Păr. Dr. ALEXANDRU NICOLESCU, canonic mitropolitan, solia Bisericii unite și a Consiliului Dirigent la Scaunul Apostolic, despre simțemintele de prietinie ale Italiei. —

Blaj, 20 Mai.

De vre-o zece zile pe trece în mijlocul nostru Sf. Sa Dr. Alexandru Nicolescu, care a sosit din Roma cu expresul (trenu fulger) „Simplon”. Sfinția Sa ne-a povestit o mulțime de lucruri frumoase și mângâietoare din cetatea eternă. E încântat de primirea ce i-s'a făcut la Roma atât de către bărbații de stat ai Italiei, cât și de părinții din Curtea papală.

Cardinalul Marini cât ce m'a zărit întrând, fără să apuc ai spune cine sunt și ce solie aduc, m'a agrăit cu deosebită căldură:

— *Lei rumeno... (»Ești român«). Frate al nostru, de-un sânge cu noi. Fi bine venit. Ai pe înaintea toată dragostea noastră.*

Gorrini, consulul general al Italiei, directorul propagandei pentru străinătate în ministerul de externe, mi-a spus:

— „Aliații cei mai firești ai Italianilor în partea de răsărit a Europei sunt Românii. Și astfel nici prin minte să nu le treacă Românilor că Italia n'ar sprijini interesele României. Trebuie să știe România că Italia sprijinește la Paris gândul de a se alcătui în Macedonia cantoane (tovărășii de sate) românești pentru mântuirea aceluia prețios sânge latin din Macedonia, care este puntea de legătură între italieni și români.”

Contele Manson, directorul *trebilor* din afară al *Consulta* (ministerul de externe), este un mare prietin al nostru. De *număratoari* și-a talmăcit *convingerea* neclătită în izbânda cauzei românești. Și tot deatâtea ori ne-a încurajat, spunând să avem *nădejde* și *deplină încredere* în împlinirea visului românesc. *Bărbat draguț, scump și prevenitor*, sa-

Cântece din Basarabia.

Frunză verde baraboi,
Ne-a făcut maica pe doi:
Unul Miercuri, unul Joi
Și-a umplut lumea cu noi
Și-am avut o sorioară
Ce-a umplut lumea de pară!
Maica s'a luat prin țară
Să ne strângă grămăjoară,
Să ne dee 'n Bălți la școală.
(Mai bine-am muri de boală):
Muscălește să 'nvățăm
Și la oaste să intrăm.
Muscălește-oiu învădă,
Când eu limba mi-oiu uita,
Când o crește grâu în tindă
Și-o ajunge spicu-n grindă,
Când o crește grâu în casă
Și-o ajunge până'n masă!

Frunză verde de mastină
Trecui Nistrul, apă lînd,
Să vedem pânea de-i bund
Ca și 'n țara mea străbună.
Fie dulce ca și mierea
Mie-mi pare că-i ca fierea.

Bate vântul vâlurele
Pe deasupra casei mele
Și-mi aduce dor și jele

Dela locurile mele.

Bate vântul dela munți,
Și-mi dă dor dela părinți,
Bate vântul dintre brazi
Și-mi aduce dor de frați
Bate vântul din vâlcea
Și-mi dă dor de țara mea.

Moș Zamfir.

— Poveste basarabeană —

«Grea și amară este povestea vieții mele. Mare păcat s'a făcut pot zice că cu știința mea și acum după mulți ani viermele căinței îmi sugă inima, nu am pace. De mult, de mult a fost aceea...» Moș Zamfir iar s'a pus pe gânduri, par'că-și aduce aminte de ceva și după vreo câteva clipe de vreme a început povestirea:

«Aveam un frate depe mama cea de a doua. Grigoraș îl chema. Dumnezeu să-l ierte. După moartea părinților ne-a rămas, mie și lui Grigoraș, o leacă de pământ, două livezi, casă bună și vite. Acestea trebuiau împărțite frățeste drept în două, cum au

și cuvântat părinții noștri. Cuvântul părintesc era stânt pentru mine, eu așa am și făcut.

«Însă nu a ieșit după voia mea și a părinților mei. Femeia mea nicidecum nu se învoia cu hotărârea aceasta. «Dacă-i face aceasta n'a fi pe drept», îmi zicea Mărioara, Domnul s'o ierte, că a murit. «Zamfire, nu fă aceasta! Să-i dai jumătate de avere și să-ți obijduști copiii? nu vezi că-i un rău, un neascultător? Toată noaptea umblă cu răii cine știe pe unde. Primind partea de avere într'o lună, o dă în vânt.» Așa îmi tot vorbea Mărioara. Se apropia vremea nunții (Grigoraș era logodit), se apropia și vremea împărțirii. Mărioara din zi în zi se infuria tot mai tare și mai tare. Zile întregi sta mănioasă, plângea, se ducea în sat și ședea cu ciasurile. Odată ea, venind din sat — la cine o fi fost nu știu — cu ochii umflați de lacrimi și cu fața întunecată, din pragul ușii îmi hotărăște: «Să știi, Zamfire, că dacă li face parte dreaptă din averea aceasta lui frate-tău și mi-i lăsa copiii săraci, să știi că

eu nu-ți sunt femeie. Nu mai trăesc cu un ticălos, care nu-și iubește copiii. Nu, nu!». Aceasta-i învățătura dela părinții ei luată, gândeam eu și li răspund:

— D'apoi cum să nu împlinesc eu voia bună a părinților mei? Cum să fac aceasta pe strâmb? Făți pace, femeie. Nu rămânem noi cu jumătate avere chiar săraci, Dumnezeu este mare ne-a da și vom avea.

«Mărioara nimic n'a răspuns, numai fața mai tare is'a întunecat
«Trec zilele. Într'o Duminică dimineața numai ce ne deșteptasem din somn, îl vedem pe Grigoraș intrînd în casă, galben și speriat, cu aceste cuvinte: O întâmplare rea, bădiță. S'a ucis în sat la noi un flacău, Ionel al lui moșu Todorel. Nu știu cine i-a spart capul, curge sânge». Ionel era flacău de o seamă cu Grigoraș, fecior de gospodă, dar cu nărav rău, cu harțag, stăduș și bătăuș. S'o fi bătut cu cineva și l-o fi pilit în cap și a fost gata, chiar așa s'a și întâmplat. În sat s'a ridicat sgomot mare. A sosit toată ocarmuirea și doctorul. S'a început cercetare.

mână cu domnul Dr. Iuliu Maniu.

Comendatorele Clementi dela primăria Romei, când m'am dus să-i mulțămesc în numele Românilor pentru sărbările date în cinstea voluntarilor români-italieni, mi-a răspuns:

— E lucru firesc ceeace a făcut orașul nostru, căci doară Români sunt și Romei. Dragostea noastră pentru Români, frații noștri, am arătat-o când am dăruit orașului București chipul de bronz al lupoai-cei dela Tibru, vrând să dovedim că-i socotim pe români de un sânge cu noi.

Tedeschini, cel mai apropiat om al Papei, când l-am rugat să aibă la inimă cauza bisericii noastre, m'a întrerupt.

— Niți nu mai încapе vorbă, căci sunteți și noștri cei mai iubiți în părțile Răsăritului.

Gasquet, cardinalul englez, cercetându-l, a declarat că are toată dragostea pentru Români, fiindcă nimenea n'a suferit atât de mult ca Români pentru cauza dreptății.

În cauza Bănatului toate gazetele italiene de seamă au scris pentru noi. Astfel

„Tempo“, „Giornale d' Italia“, „Corriere dela Sera“, „Tribuna“ și altele. *Toate au cerut ca Banatul să fie întreg al nostru.*

Legea pentru împărțirea pământului

Precum v'am spus, iubiți plugari, în gazeta noastră »Unirea Poporului«, mai marii noștri, fruntașii neamului românesc »Consiliul Dirigent« va face o lege, după care se va împărți pământ țaranilor, plugarilor noștri vrednici.

Azi vă vestesc cu multă bucurie, cumcă legea aceasta e gata. O am și eu și alți mulți români, cari ne pricepem și la lucrarea pământului.

Ni s'a trimis anume dela dl Dr. Victor Bontescu, ministrul nostru de agricultură, ca să-o citim și apoi în marea adunare a plugarilor români, ce se va ținea încă în luna aceasta, la Alba-Iulia, să ne spunem fiecare cuvântul. Să spunem adevărat dacă așa cum e făcută această lege e bine chibzuită, sau ici coala ar mai trebui

Italia — încheie păr. Nicolescu — este prietina noastră, soră bună, ca și Franța.

sohambat ceva, ca să fie și mai bine.

Eu am citit această lege până acum de două ori, și vă spun înainte, că e lucrată cu multă pricepere și cu toată bunăvoința față de plugarii noștri, cari așteaptă de mult, să li-se deie și lor pământ.

Vor merge cu drag la Alba-Iulia, proprietari și plugari ca să se citească și desbată în fața tuturor această lege de zeci și sute de ani așteptată.

După aceea legea aceasta se va desbate în Consiliul Dirigent Român și apoi în Sfatul național.

După ce va trece și prin aceste forme va deveni lege obligătoare pentru Ardeal, Bănat și părțile ungurene locuite de români.

Îndată după aceasta se vor începe lucrările de împărțire. O comisie mare numită »Consiliul regnicolar pentru reforma agrară«, va conduce lucrările de împărțire a pământului. Și anume va griji, ca toate acele moșii sau părți de moșii, cari trebuie împărțite, să se și împărțească după dreptate tuturor țaranilor, plugarilor noștri vrednici, adevărat harnici și cu purtare bună.

Tot comisia aceasta va asculta și va judeca toate plângerile, în ceeace privește împărțirea pământului.

După această lege pământul se va împărți între țaranii muncitori de pământ în modul următor:

§ 43. Vor fi împărțiți țaranii muncitori de pământ în ordinea următoare:

1. Acei capi de familie, servitori și muncitori agricoli, din partea locului cari în ultimii 2 ani socotiți dela ziua mobilizării lor și în timpul exproprierii au lucrat pe moșia expropriată și cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile

lor sunt capabili a lucra pământul. Tot aici să însiră familiile celor căzuți în războiu dacă împlinesc condițiile amintite.

2. Servitorii și muncitorii agricoli din partea locului, capi de familie cari în ultimii 2 ani și în timpul exproprierii au muncit pe moșia expropriată, dacă au făcut serviciu militar în războiu, fără a fi devenit invalizi.

3. Toți capii de familie cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile lor sunt capabili a munci pământul. Tot aci se însiră văduvele și familiile celor căzuți în războiu.

4. Toți capii de familie cari au făcut serviciu militar, fără a fi devenit invalizi.

5. Bărbații neînșurați cari au devenit invalizi în războiu, dar cari sunt capabili să lucreze pământul.

6. Bărbații neînșurați cari au luat parte în războiu fără a fi devenit invalizi.

7. Familiile celor mobilizați prin ordinul Consiliului Dirigent.

8. Capii de familie cari nu au luat parte în războiu.

9. Femeile văduve și despărțite.

10. Cei emigrați dacă sau reîntors, respective familiile lor dacă nu au alt susținător.

11. Bărbații neînșurați cari nu au făcut serviciu militar în decursul războiului.

Între aceia de o categorie au precădere cei cu familie mai mare, considerându-se de membri ai familiei toți susținătorii de acelaș cap, respective singurul susținător al familiei, fără considerare că sunt consăngeni, legitimi, adoptați sau ba.

§ 44. Între cei însirați în articolul precedent vor fi împărțiți mai întâiu aceia cari nu au de loc sau au prea puțin pământ, dacă altfel intrunesc cerințele decretului-lege de față.

§ 45. La orașe se vor împărți între muncitori pământuri potrivite pentru grădini și mici proprietăți, aplicându-se analog dispozițiile paragrafulor 40, 41, 42, 43, 44, întrucât se vor afla terenuri supuse exproprierii prin acest decret-lege.

În numărul viitor vă voi spune, cari moșii se vor împărți; cum se va face prețuirea și plățirea pământului, ce-l va primi muncitorul de pământ ș. a.

Iubiți plugari! Să mulțămim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit să ajungem aceste zile mari, zile de bucurie și fericire și pentru noi Români.

Prin muncă srguincioasă, prin purtarea noastră vrednică de buni creștini și de români, să arătăm lumii în-

Bănuți ca vinovați au căzut doi flăcăi și Gligoraș al nostru. Și cine l-a vârlit în nevoia aceea? L-a părțit Mărioara. Ea l-a arătat de rău, a mărturisit, că el în noaptea »ceea« n'a fost acasă. Lăcomia a plecat-o spre păcat. Până la judecată voiau să-l închidă, însă eu m'am pus chizeș și nu l-au luat. Vremea trecea, judecata se apropia. Grigoraș par'că era luat de pe cruce, așa lugalbinise și slăbise.

»Intr'o noapte așa ca aceasta, țin minte, mă duc în livada de vișini de după casă. Acolo între flori era Gligoraș cu logodnica lui Sofia. Plângeau. Era vremea iertării. Ei simțiau despărțirea de veci. Nezărit de dânșii, mă ascund sub un tufan de agriș. Țin bine minte cum Grigoraș se jura cu lacrimi, că nu-i vinovat. mi-aduc aminte și inima se rupe în mine de jale.

»Sărmanul Grigoraș, l'au judecat și condamnat la patru ani închisoare. L-au luat, dar el n'a stat nici o lună. A căzut la boală și a murit. Tovarășii lui au mărturisit că el n'a fost părtaș laucidere, dar a fost târziu.

»Și așa averea ne-a rămas nouă toată, numai că n'au avut avut parte de dânsa copiii noștri; ni i-a luat Dumnezeu unul după altul, au murit. Mărioara de scârba și jalea copilașilor a căzut la zăcere. A zăcut mult, pocăindu-se de păcatul ce l-a făcut. După moartea ei am vândut tot ce am avut. Cu bani am căsătorit pe un aiet flăcău sărman, am mai dat și pentru trebuințele bisericii și școlii din sat și m'am dus. De atunci mă sbucium prin lume.

— »D'apoi Sofia? Ce-s mai făcut cu ea?« întreb eu pe moșul Zamfir.

— »Ea e acum călugăriță. Nu s'a mai măritat, s'a lăsat de lume«.

Multă vreme a trecut de atunci, însă eu nu pot uita pe bietul moșul Zamfir: uscățiv, cu ochii tristi și buni, îmbrăcat în straie vechi, colbăit, cu picioarele rănite de umbriet, cu o legăturică după spinare. El se lăpădase de satul său și umbla prin lume. Fusese pe la Ierusalim, pe la Kiev și pe la alte locuri sante. Luminătorul.

tregi că suntem vrednici de soartea, de viitorul mai bun, în a cărui prag am ajuns azi, cu ajutorul Atotputernicului nostru Dumnezeu și prin vitejia armatei române, și a fiilor noștri.

În rugăciunile noastre de toate zilele, din Duminică și sărbători să ne aducem aminte de eroii, vitejii noștri, căzuți pe câmpul de luptă, pentru noi și viitorul poporului român.

Așa să fie!

Ioan F. Negruțiu.

Salvătoria bolșevicilor.

— Co povestește protopopul GEORGE MAIOR din Șeitin, județul Aradului. —

— Grozave lucruri au făcut bolșevicii unguri în părțile noastre — spune Sf. Sa părintele George Maior, pe care l-am întâlnit mai dăunăzi la Cluj. — Dumnea-voastră, pe cari v'a ferit bunul Dumnezeu de-o năpastă ca bolșevicii, închipuiți nu vă puteți. La noi în sat au venit într-o bună dimineață un șuster, un barbir și un marinier, zicând că ei sunt «dictatori», adică poruncitori. Și au început să poruncească. Cea dintâi poruncă a fost să puie dare pe oameni, sume cumplite. Câte 10 până la 30 și 40 mii coroane! Să numeri în palmă bani uscați. Noroc că nu au prea apucat să adune banii poruncii.

— Într-o zi vine unul din tranșii la mine și cere să-i dau cheile bisericii. I-am spus, că cheile nu pot să le dau pe mâna nimănui, dar îl însoțesc bucuros la biserică dacă dorește să-o vadă. Spunea, că vrea să așeze în turn mitraliere. Nu aveam ce face, a căutat să-l duc la biserică. Pe drum a început să hulească lăcașul Domnului, să-și bată joc de sfinți și să ridice cuvânt chiar și în potriua lui Dumnezeu, încât mă îngrozisem de ceea ce scotea din spurcata lui gură.

Ajunși la biserică, am deschis repede ușa, mi-am făcut o sfântă cruce și am intrat. Bolșevicul după mine... Nu mai zicea nimica, ci, minunea lui Dumnezeu, venea în urma mea cu capul descoperit, cu ochii în pământ. Pe semne l-a cutremurat și pe el totuși casa lui Dumnezeu și, fără să-și dea seama poate, s'a descoperit și a plecat

ochii, ca pe vremea când era încă creștin și el...

Nu m'am putut răbda și i-am zis:

— Vezi, că ți-e frică și dumnitale de Dumnezeu, pe care te lauzi că nu vrei să-l cunoști?

La cuvintele mele a tresărit unghurul împăgănit, s'a înroșit ca racul de mânie și m-a lovit de două ori cu palma peste obraz...

Asta a fost în Joia cea mare din săptămâna patimilor.

— Multe fărâdelegi în satul nostru n'au făcut, pentru că românii noștri de acolo sunt oameni vrednici și cu judecată, nu ascultau de prostiile lor și nu-i lăseau să-și facă mendrele. Ci au făcut în satele din jur și în celea mai depărtate.

— În *Cherulus* pe protopopul unit *Augustin Târziu* l-au prins și l-au dus la Chișineu (Kisjenő), unde, bătându-i cuie pe sub unghii și tăindu-i nasul și urechile, l-au răstignit, apoi l-au aruncat în Criș. A fost aflat mai târziu înneecat.

— În *Șimand* au prins pe doi preoți cu numele *Poșescu* și *Leucuta*, le-au înfundat gurile cu pietrii și legându-i deolaltă i-au rostogolit în Criș.

— În orașul *Măcău* bolșevicii au dat poruncă să iasă în fiecare Luni la măturat pe străzi și prin piață slujbașii dela varmeghie, Marți doamnele și domnișoarele lor, Miercuri preoții de orice lege să sape la șanțuri... Nu era întrebare de neam, nici de vinovăție ori de vrăstă, ci vorba era de surtucari și de preoți. Bolșevicii ședeau după mese și benchetuiau. Pentru alții era vai de cine cuteza să se apropie de crismă!

— Tot în părțile acelea, bolșevicii Unguri, când au trebuit să se retragă de vestea francezilor și românilor au umplut un tren cu oameni de frunte, luați ca «zalog» (ostateci), și i-au pornit către Budapesta. La o stație, unde trebuia să aștepte trenul mai îndelungat, i-au coborât pe toți prizonierii din tren și i-au mănănat la pască de iarbă pe răzvoarele drumului de fier. Bolșevicii stăteau cu puștile între nenorociți și-i îndemneau cu paturile puștii să rupă mai cu nădejde. Pe cei cari nu voiau sau nu puteau să înghită iarbă li pocneau cu paturile puștilor

în cap. I-au pască astfel o jumătate de oiaș, până a plecat trenul mai departe.

Între nenorociți era și un popă românesc.

Examene sătești.

Dârlos, 10 Mai.

St. Dle Redactor!

Azi în 4 Mai s'a ținut examenul la școala gr-cat. din *Dârlos*, despre decursul căruia îngăduiți-mi a vă scrie următoarele:

Examenul s'a început sub presiunea comisariatului protopopesc la 1/22 ore d. a. de față fiind părinții copiilor, On. Dn. paroh *G. Savu*, Dl. inv. *Popa* din *Curciu* și tineret foarte mult.

Punct prim a fost rugăciunea «Împărate ceresc», cântată, a urmat apoi Religiuina, calculul, geografia, istoria și celelalte obiecte prescrise, din cari răspunsurile au fost peste așteptare.

Mare plăcere ne-au cauzat atât cântările bisericesti cât mai ales cântările naționale «Bravi ostași», «Marșul lui Iancu», «L. românească», «Haidai frați», «Imnul național», apoi dialogul despre superstițiuni. La sfârșit Dl. inv. *Popa* din *Curciu* ține o prelegere în care dă celor de față mai multe povețe, îndemnându-i mai ales, ca să-și dea părinții băieții la meserii, căci de măiestrii avem o mare lipsă.

Cu plăcere am luat totdeauna și în trecut parte la examene. M-a învrednicit Dumnezeu de am ajuns și în anul acesta. Știam înainte, că noi fi îndestulit, dar tot la atât nu m'am așteptat, că băieți, cari încă eri se țineau de haina mamei lor azi să deie răspunsuri ce ne-au pus în uimire. Cu toate, că timpul cât au cercetat școala a fost de tot scurt. căci din 10 luni abia au umbat la școală aproape 6 luni, fiind împedecată instrucția din diferite motive.

Laudă merită Dl. inv. *Frâncu*, care bolnav și suferind fiind nu s'a cruțat, ci cu puteri aproape supraomenești s'a pus pe lucru, ca nime altui.

Pentru noi părinții îi suntem foarte recunoscători și îi aducem și pe aceasta cale mulțămiriile noastre. și rugăm pe Dumnezeu săi deie sănătate și să-i ajute și în noul său post care și-l va ocupa nu peste mult.

Curciu.

Ziua de sf. George (6 Mai), în anul acesta pentru ocuitorii bisericii unite din *Curciu* a fost în adevăr și o sărbătoare a științei, căci în ziua aceasta s'a

dat examenul cu elevii școlii gr-cat.

La un semn dat băieții se ridică și cu vocile lor de ingerași încep a cânta «Deșteaptăte Române» când ochii celor de față se umplu de lacrimi, auzind cântându-se acum în școală cântarea pentru care știau, că învățătorul lor oarecând suferise atât de mult din partea sbirilor unguri.

Au urmat apoi celelalte obiecte: religiuina, calculul, geografia și altele, pe cari istețul învățător le-a împetriștat cu mai multe cântări bisericesti și naționale, întră cari «Trei culori», «Limba românească», «La arme».

Sfârșindu-se toate obiectele, trimisul protopopesc dând mai multe povețe elevilor, mulțămeste Dl. învățător pentru ostenețele puse.

Erau trecute orele cinci când ne-am depărtat, după ce au mai cântat elevii și «Pe al nostru stăg».

Stimător:

Iosif Barbu,
proprietar.

Ce să facem ca să se ieftinească mărfurile?

Vedem cu toții, că prețurile celor mai multor mărfuri încep să scadă. Care e pricina? S'au adus în țară o mulțime de mărfuri. Ei, dar și acum sunt speculanți destui, cari zidesc pe prostia oamenilor și cer prețuri mari de nu le poate omul plăti.

Statul nostru este, să nu ne prea îmbulzim la cumpărarea mărfurilor. Să avem nițică răbdare. Când comerțianții mari, — pentru că nu cei mici sunt de vină — vor vedea, că noi nu suntem proști să ne bagăm banii câștigați cu sudoarea feții noastre în mărfurile lor slabe, vor scădea prețurile pentru că altfel rămân cu mărfurile în magazine și prețul le tot scade.

Nu ne-au fript destul comerțianții în cursul războiului? N'am fost sfinți oare noi țărani, să vindem tot ce ne dădea Dumnezeu cu preț maximal, iară ei ne vindeau mărfurile lor pe prețuri ca'n povești? Țineau o marfă două-trei luni în magazin și apoi o vindeau cu patru cinci prețuri. Dar trebuie să ne cumintim și noi. Să luăm

pilda dela Bucureșteni. Măcelarii Bucureștilor au ridicat de sfintele Paști prețul carni de miel la 60 de coroane. Lumea întreagă a murmurat și s'a hotărât să nu cumpere nimenea carne de miel pe Paști. Care a fost urmarea? Măcelarii au scăzut deodată prețurile dela 60 la 20 cor., pentru că altfel li-s'ar fi împuțit carnea.

Invățați deci oameni buni fapta Bucureștenilor și nu cumpărați decât numai de ce aveți neapărată trebuință. Mărfuri vin destule zi de zi, și astfel dacă nu azi mâne ori poimâne trebuie să scadă prețurile și să se păcălească d'alde Iuda cel fărădelege.

Cum a fost 10 Maiu în 1914.

— Atunci și acum...! —

În anul 1914 trei ucenici de dascălie dela școala de învățători din Blaj, au făcut, ca și noi să putem sărbători marea zi de 10 Maiu și să vedem făl-făind și la noi în Blaj steagul românesc și încă pe turnul mănăstirii. A fost o faptă îndrăzneată aceasta, o faptă, care a adus mari neplăceri atât celor trei studenți cât și profesorilor acelora și școlii la care învățau, dar totodată și un semn de desrobire, de deșteptare din amorțeala ce ne-a cuprins, un semn al vremii desrobitoare, care nu peste mult avea să vină și să trezească din somn sufletele ferecate în lanțul de robie ungurească.

Studenții Blajului au fost totdeauna în fruntea tuturor mișcărilor naționale. Oricât i-a năvălit stăpânirea ungurească, oricâtă limbă ungurească li-s'a cerut să învețe, ei n'au uitat nici când, că Blajul este izvorul acela limpede din care s'au adăpat aproape toți marii bărbați ai Românilor, că Blajul, așa mic și simplu cum este, a fost întotdeauna în fruntea tuturor mișcărilor românești și că de câteori a fost vorba de inimă caldă românească, de însuflețire, el a fost cel dintâi. Mănați de însuflețire, au ajuns ei la gândul să pună în noaptea spre 10 Maiu 1914 steagul treicolor pe turnul de cătră Seminar al catedralei*) așa, că în zorile acestei zile sfinte publicul din Blaj a văzut cu mirare pentru întâia dată

*) Ilustrate, cari înfățișează steagul pe mănăstire în ziua de 10 Maiu st v. 1914 se mai află și acum de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj.

făl-făind steagul românesc pe catedrala Blajului. Piața largă era plină de studenți, de profesori, și de țărani din jur, cari se minunau cu toții de fapta acelor studenți îndrăzneți, căci toată lumea știa, că numai minte studentească a putut-o născoci aceasta.

Dară bucuria nu ne-a fost lungă, pentru că deodată s'au năpăstuit asupra noastră jandarmii unguri și ca niște câni turbați au început să ne împărășie cu puștile și cu baionetele, ba chiar și armăsarii de prăsilă, ce se aflau la șura mitropolitană, i-au mână impotriva nevinovaților privitori din piață. Au făcut atac în toată puterea cuvântului și numai lui Dumnezeu i-se poate mulțami, că în turbarea lor n'au străpuns pe cineva cu baioneta.

După ce au curățit piața s'au apucat să ia steagul, dară pedagogii ceice au pus steagul au bătut pe ușa turnului scrisoarea: „Grijiți, e dinamită!“ Unul dintre jandarmi, mai viteaz și mai turbat, și-a luat totuș inima în dinți, și gata mai bine să moară decât să făl-făie steagul românesc pe turnul mănăstirii, l-a luat cu multă oboseală și apoi, târându-l prin praf dealungul pieței și a străzii lungi, l-a dus la casarma jandarmărească.

A urmat apoi răzburarea. Jandarmii numai decât au telegrafat după ajutor, pentru că s'au răscolat valahii din Blaj și în cursul după-amezii nu mai puțin de 60 de jandarmi își răsuceau mustățile pe ulițele Blajului și era vai și amar de studentul acela, care s'a încumetat să iasă pe stradă după orele 9 seara. S'au început numai decât cercetările, și faptuitorii au fost descoperiți, pentru că un nemernic de calfă dela bolta de unde au cumpărat pedagogii stofta pentru steag i-a descoperit. Pe cei trei pedagogi nu i-au bătut însă, le-au făgăduit sarea cu marea în nădejdea, că vor afla dela ei, că și profesorii sunt amestecați în afacere. Se înțelege, că aceasta n'au putut-o afla, pentru că de fapt nu era adevărat, și astfel cei trei au trebuit să părăsească școala. S'au dus toți trei în România veche, unde au intrat în școala militară și au luptat apoi cu toții pentru desrobirea noastră. Unul dintre ei, Ovidiu Vodă, a murit moarte de viteaz la Otuz, iară ceilalți: Vasile Fodor și Ioan Pasăre au rămas în viață și luptă și acum împotriva dușmanilor neamului.

Asta a fost prima sărbătoare de 10 Maiu în Blaj.

A doua a fost cea din anul acesta, decât care mai măreață de mult n'a văzut Blajul. Tot

ce are acest orașel mai de de seamă, preoți, profesori, teologi, studenți dela toate școlile și fetițele cu steaguri în frunte, apoi meseriași, comercianți și țărani, au ascultat întâiu sfânta liturghie slujită de șapte preoți, doi diaconi și doi feștilași, s'au însuflețit de vorbirea frumoasă a profesorului Petru Suciș și apoi în șiruri de câte patru în frunte cu muzica au plecat cântând cântări naționale din piața istorică și au parcurs străzile îndreptându-se mai în urmă spre curtea mitropolitană, unde

și aștepta vicarul capitular Dr. Vasile Suciș, care a ținut o cuvântare însuflețitoare cătră publicul adunat.

Câtă deosebire între 10 Maiu 1914 și 1919! Atunci încătușați și huiduiți, iar' acum slobozii și nesupărați de nime! Atunci pentru un singur steag a suferit orașul întreg, dela Mitropolit și până la cel din urmă student, iar acum am sărbătorit cu toții într'un mod atât de mareț, încât artiștii Teatrului Național din București au trebuit să recunoască, că inimă ca'n Blaj n'au mai aflat nicăiri. I. M.

Mare sărbătoare românească la Târgul Murăș.

— Dela corespondentul nostru. —

Ziua de 10 Maiu va rămâne pe veci neștearsă în amintirea Românilor din județul Murăș-Turda. Atunci s'a sărbătorit pentru întâia oră ziua de 10 Maiu la Târgul-Murăș, așa cum niciodată nu s'a pomenit în acest colț de țară. Români din județ, îmbrăcați în haine de sărbătoare au alergat cu mic cu mare să prăznuască în capitala județului acest praznic al bucuriei românești.

Încă în zorii zilei drumurile cari duc cătră Târgul-Murăș erau tixite de lume românească. Era o zi frumoasă cu soare, pacă anume lăsată de Dumnezeu ca să fie pentru bucuria Românului. Și în strălucirea razelor acestui soare cald, primăvărătec, făl-făiau nenumăratele steaguri românești, în fruntea cetelor de Români veniți cu mic cu mare la praznic.

La 10 ceasuri apoi, cu steagurile în frunte și-au făcut Românii intrarea în oraș, din toate părțile între cântece de veselie cum rar s'a mai pomenit. Din partea de cătră mieznoapte veniau comunele românești de pe câmpie, iar pe celelalte drumuri din celelalte părți a județului, în frunte cu preoții și învățătorii, primarii, preotesele și dascălițele și toți fruntașii comunei și cu ceterașii. În rând frumos de câte patru se înșiruiau satele unul după altul: Berghia cu peste 200 de oameni, Oroiu cu peste 300, Ulieșul cu peste 200, Sanmărtinul cu peste 100, Riciul cu peste 50 și Nasna cu peste 400. În fruntea poporului din Nasna se purtau trei steaguri: unul național și două albe. Pe cele două steaguri albe erau cusute cu fir chipurile viteazului Mihaiu, a domniței Stanca și a marelui Ștefan. De 2 ani de zile au lucrat la aceste steaguri Domnișoarele Rea-Silvia și Emilia

Moldovan, le-au luerat pe ascuns și în nădejdea deplină că va veni un timp, când se vor scoate la lumină și iată, timpul acela a venit!

Au urmat apoi Chișfalăul cu 100 de oameni, Șamșudul cu 200, Lechințioara cu 50, Minișul cu 200, Culpiul cu 50, Bandul cu 600, Bardosul cu 200, Mădărașul cu 500, Harțul cu 150, Cuișdiul cu 100, Sâncraiu cu 500, Crăciunelul cu 50, Nirașteul cu 400, Săbadul cu 500 de oameni. În fruntea Săbezenilor erau mândrii călărași în haine albe. Tot dela Săbad a venit și o nuntă țărănească de toată frumusețea, pe două cară, cu chiuțuri vesole. Au urmat apoi Pogăceaua cu 100, Sântioana cu 100, Molomfalăul cu 200, Băla cu 600 de oameni. Trebuie să însemnăm deosebit portul minunar al fecioarelor din Băla și peste tot al tuturor oamenilor din această comună.

Au urmat Moişa cu 200, Ceușul cu 200, Pănitul cu 50, Șeușa cu 200, Bosediu cu 200, Chinarul cu 100, Almașul cu 150 și în sfârșit Sântana cu 500 de oameni. Dela Sântana a venit și o șezătoare românească, 12 fecioare într'un car, cu furcile la brâu.

Mulțimea de oameni a trecut prin toate stradele mai de frunte a orașului și s'au oprit în piața cea mare, în locul unde au stat odinioară statuiele lui Kossut și Bem. E prea slab condeiul scriitorului pentru ca să descrie însuflețirea nemărginită a Românilor. Ochi strălucitori și ochi scâlțați în lacrimi vedeai pretutindeni, tot numai pentru bucuria praznicului. Erau și o mulțime de femei în vrăstă, cari nu mai știau ce se făcă de bucurie decât plângeau și băteau în palme.

După ce mulțimea a umplut întregă piața, a luat cuvântul

părintele *Dionisiu P. Decei*, preotul Bandului de câmpie, și într-o cuvântare frumoasă, arată bucuria nemărginită care a cuprins inimile tuturor Românilor ardeleni și în special a câmpenilor, pentru că ne-a învrednicit Dumnezeu să prăznuim această zi minunată: care până acum am prăznuit-o numai întru cele din lăuntru ale inimilor noastre. Mai vorbește un țaran fruntaș și preotul *Ioan Roman* din Sântana, tâlcuind cu toții în-sămănătatea zilei. De câteori se pomenia numele gloriului nostru Rege, ori al Reginei, ori al lui Iuliu Maniu, mulțimea aplaudă însuflețită, strigătele de „Să trăească” nu mai conteneau. În sfârșit iea cuvântul de toți iubitul prefect al județului, *Di Ioan Vescan* și mulțimește poporului adunat pentru dragostea ce o arată față de cauza sfântă a neamului și pentru însuflețirea cu care a alergat la această măreață serbare într'un număr atât de frumos, cât toți aceia, cari până mai ieri socotiau acest județ că ar fi curat săcuiesc, au rămas uimiți: de unde răsar atâția Români? Amintește suferințele Românilor de dincolo de linia de demarcație, cari au fost desrobiți de viteza oaste a regelui Ferdinand! Inima noastră aleargă acum către frații din Bănat, cari așteaptă cu dor să răsară soarele și petru ei — și suntem siguri, că în cel mai scurt timp bucuria noastră va fi deplină.

Procurorul *Dr. Mihail Gropșian*, ca fiu al Bănatului, mulțimește poporului adunat pentru dragostea ce o arată către frații în suferință din Bănat.

După sfârșitul cuvântărilor, s'a început o adevărată veselie românească. S'au format cete de jucăuși și s'au întins hore și jocuri până către seară.

Acolo, unde mai ieri-alaltăieri părea, că nu-i îngăduit nici măcar să sufie omul românește, acum s'a făcut dintr'odată lume românească.

Am întâlnit un Ungur strein, pripășit din întâmplare prin Târgul-Mureș, și acela îmi spunea:

— Am fost Domnale la multe sărbări: la Sfântul Ștefan în Pesta, în Cluj, la 10 Maiu în București, și airea, și am văzut multe lucruri frumoase. Dar ceva așa de frumos, așa de minunat, ca aici la Târgul-Mureș, n'am văzut nici-odată!

Orfelinatul din Blaj s'a deschis și funcționează, ocrotind peste cincizeci orfani.

Să dăruim din prisosul nostru, pentru orfelinatul din Blaj.

Dumnezeu va răsplăti însutit.

— **Pomenirea adunării dela 1848.** Ziua de 3/15 Mai a fost sărbătorită cu mare cinste în toate părțile, atât în Ardeal cât și în Țara mamă. În București s'a slujit un parastas la biserica Amzii, pomenindu-se numele eroilor căzuți în mărețele vremuri dela 1848: Știe toată suflarea românească, că sămănța libertății noastre depline de astăzi s'a vădit aici la Blaj, în rodnică țărăină din Câmpul Libertății.

Clujul îmblânzit...

Mai înainte, când pomeneam de Cluj, ne prindea o furnicăre prin spate. Clujul nu avea, pentru noi decât procurori, fișcarăși, temniți, jandarmi și poveri. Cine avea cafe pe la Cluj, se îngrozea pe înainte, căci știa ce-l așteaptă: fudulie nemeșască, batjocură și ghionturi... Din „vad oláh” (valah sălbatic) nu te mai scotea nimenea, începând cu „boactărul” dela gară, până la profesorul de universitate...

Multe pătimiri românești se leagă de Cluj, atât în trecutul mai depărtat cât și în zilele noastre. Să nu pomenim acum decât de ticăloșia acelor nemeși unguri, cari au voit să arunce pe fereastră dietei pe vlădicul nostru Inochentie, care a cutezat să spună, că mai sunt și Români în țara Ardealului. Ori să pomenim vestitul proces al *memorandului*, când au fost trimiși fruntașii neamului nostru la Seghedin pe sfânta dreptate. Sau patima sutelor de preoți și învățători români, pe cari li aduceau ferecați în lanțuri jandarmii în 1916...

Așa eră Clujul pentru noi!

Ei bine, a fost. Și a trecut ca un vis urât...

Acum e blând Clujul și supus. Pretutindeni falfăie steagul nostru, pe casa orașului, pe palatul județului, la poștă, la judecătoriale celea mari, la universitate, la teatru... Pretutindeni. La oficii vezi table cu scrisoare mândră românească, glăsuind: „România”... și celelalte. Adecă numele oficiului se începe cu numele țării stăpâne: România! Par'că te simți în rai... Nimenea nu se mai uită boldiș, când te aude grăind românește. Dimpotrivă: îți zimbește și boactărul dela tren și chelnerul dela cafenea și negustorul din prăvălie. Zimbete și prevenire... Librăriile sunt pline cu cărți, din care poți să înveți vorbă românească.

E blând Clujul acum și bun, cum se cade să fie în marea de români ce-l impresoaară.

De rândul hainelor.

— O plâsoare și un învăț. —

De nimic nu se vaieră oamenii astăzi atâta ca de îmbrăcăminte. La tot pasul te întimpină cineva:

— Vai de noi și de noi, ce să mai știm face de rândul hainelor? Că sântem goi ca napu'... Nici o cămașă de treabă, nici o cărpă la un cap de muere. Doamne iartă-ne, azi-mâne va trebui să ne purtăm în trupul gol ca pe vremea lui moș Adam. Că alta ce să zici?

Mai mult de cât atâta: Să vedeți scrisorile cari merg la America! Sunt pline toate de cereri ca aceasta:

— „Și, mai departe, să știi, tată dragă, că noi o ducem bine de rândul cășii și al lucrului. Lenuța păzește găștele pe vatra Murășului, Mitruț umblă cu oile, iar eu, Pătru, scriitorul cărții, ajut lui moșu la plug. Da' sântem sdrențoși, tată dragă, ca purdelașii lui Zulea, țiganul. Că biata mama nu are cu ce să ne îmbrace. Pe la târguri nu mai sunt bumbacuri și giolgiuri, nici de leac... De aceea te rugăm, tuțule dragă, să ne trimiți giolgiu de cămăși și câte o năframă mamii și Lenuții, că umblă cu capul gol. Și să ne trimiți nește mosoare de ață, că de ani de zile nu mai avem nici un căpețel... O ducem rău de tot din partea asta.”

Vaiurul zilelor de astăzi e adevărat, nici vorbă. Și putem vedea zi de zi oameni cu umerele goale, ori copilași de nu se mai țin nici petecele de ei, vorba cântecului:

Cu cămașa de anglie

Petece pe ea o mie!

Vezi fete faloase cum se silesc să-și ascundă cărpele sfârticate și neveste tinere învelite cu ștergare ponosite. De bărbați nici nu mai pomenim! Pe sub multe clichini nici nu mai sunt cămăși, ori dacă sunt vai de pânza lor: nici să o fi ros cloțanii...

Și asta nu e numai la săteni, ci tot așa este și la bieții surtucari, la orașeni. La dâșii e chiar mai rău.

Azi mâne nu vom mai avea cuvânt de a bajocori pe țiganii cortorari... Că de te pui să-i strigi: golane, te pomenesti că te dă gata cu răspunsul:

— Noroc de dumneata, Românico, că ești mai îmbrăcat decât mine...

Și de este așa, cine-i de vină? Cine să fie, veți răspunde, decât păcătoasa de vreme și războiul! Războiul a înghițit bumbacurile și a răvășit târgurile, a stricat negoațele. Nemții sunt de vină, că ei au cufundat vapoarele cu mărfuri ale Americii și au stricat lumea cu lăcomia lor.

O fi, nu zicem ba. Dar paremi-se că pricina sdrențelor noastre suntem în mare măsură noi înșine...

Nu vă speriați, oameni buni, nici nu vă uitați boldiș la mine ca și când aș grăihulă. Nu mă trage inima să-mi hulesc neamurile și părinții. Doar sunt și eu de ai dumneavoastră...

Dar îmi vine mie așa, să mă gândesc acum la vremea copilăriei mele, la scumpul meu sat de pe Murăș. Iată par'că văd și acum, ce cânepiști frumoase erau înainte cu 10—15 ani în hotarul nostru, în livadă și pe vale, de mai mare dragu. Era o Dunăre de cânepi, cari de cari mai dese și mai subțirele în pai. Iar colo spre dricul verii, cum ieșea satul tot la cules de cânepă, cu mic cu mare... Și cum se înșiruiau >mănușile< în bătaia soarelui așezate în >pochi<, de era greu pământul de ele. Apoi cum plecau carele încărcate de cânepă la bolboane și la iazurile Murășului, la topile. Iar la două-trei săptămâni ce mai lolot de >meliți< prin curți și ce mai zor pe lângă sulunarele de bătut pozdării...

În curând se pornea >heșela<, și lufioarele se lungeau în soarele verii, ca niște mănunchiuri de mătăasă... Se legau caerele, sfărâiau fusele, se prindeau războaiele și curgea pânza de pe suluri, ca undele de apă din gura morii...

Adevărat apoi, că la noi în sat, atunci, nu vedeai bărbat s drențos, nici copil

cu izmenețe sparte. Mai ales lelea Firă, diecița, era meșteră mare în ale cânepii. În casa dumnisale nici nu găseai petec de bumbac, să fi cotrobăit toate ungherele lăzilor. Iar badea Ion, diacu, era om văzut și primit cu drag de toți domnii; nimeni nu-i făcea imputări pentru cămașa lui de pânză curată și frumoasă.

Nana Marie, a popii, puneă în, și nepoții părintelui Ion nu purtau decât albituri de in și de fuior curat, moale și neted ca otava. Cu astfel de haine au umblat nepoții popii pela școlile cele mari din Blaj, de s'au ales oameni cu învățatură...

Da, așa era la noi în sat, de rândul hainelor. Așa era și bine era, foarte bine.

Cânepa, inul, melița și fusul au îmbrăcat pe moșii și strămoșii noștri înainte vreme, nu numai în satul meu de pe Mureș, ci pretutindeni în cuprinsul Ardealului.

Numai proclata de modă și un piculeț de lena (acum știu, că-mi stric prietenia cu partea muerească!) ne-a scos din bunele noastre obiceiuri vechi... Bumbacul și giolgiurile ne-au adus sdronțaria orașelor și au făcut să ne ieșim din fire, încât, astăzi, după războiu, trebuie să cerșim din America un mosorel de ață și o sdreanță de giolgiu.

Nu vă gândiți, dragi femei dela sate, că fusul vostru harnic, războiul și spata pot să vă deie iarăși pânză destulă, bună și trainică, și cinstită, care să ne acopere trupurile în aceste zile de mare lipsă?! Nu?

Doar moșii și părinții noștri n'au știut ce-i bumbacul, nici cartoanele de «sărăcie lucie».

A. Melin.

— Faptă creștinească a soldaților români. În satul Hajduszoboszó, când se retrăgeau bolșevicii unguri dinaintea oștilor noastre, s'au pus pe jefuite. Trei săteni de frunte, unguri cu simțăminte mai omeneste, s'au împotrivit jafului făcut de ai lor, lucru pentru care au fost spânzurați. Când au intrat Români

în sat și au auzit de pățania bietilor nenorociți, s'au pus și i-au îngropat cu multă cinste, ca pe unii, cari au avut bărbăția să se împotrivească răilor. Atunci Ungurii au zis: Iată, bătaia lui Dumnezeu! Noi ne spânzurăm unii pe alții și vin Românii să ne îngroape... Românii sunt creștini, iar noi, ungurii, am ajuns pe povârnișul iadului.

ȘTIRI.

Sărbătorirea lui 3/15 Maiu în Blaj.

Blajul, ca în totdeauna, cre-dincios trecutului său de cinste și mândrie, a ținut să sărbătorească ca o zi de mare praznic național ziua de 3/15 Maiu, — ziua libertății întreg poporului românesc.

Rară sărbătoare a fost această zi de o strălucitoare lumină sufletească, pentru toți, câți am avut prilejul să o prăznuim azi — ca pe cea mai luminată zi a desrobirii noastre de sub jugul străin, sub care am gemut de veacuri sugrumați și încătușați.

Puterea noastră de viață, a cărei cea dintâi licărire s'avit în această măreață zi de 3/15 Maiu în anul 1848, a frânt și a zdrobit azi prin brațul soldatului român — lanțul, cu care dușmanii noștri ne țineau în-lănțuiți și ferecați.

Ni-se umple nieptul de mândrie, când cetim în gazete isprăvile minunate, care le-a înfăptuit această putere de viață a soldatului român de ani!...

De aceea frunțașii cărturari ai Blajului — și-au adus cu pietate aminte de marii bărbați *Iancu, Axente și Bărnuț*, cari ne-au pregătit pe vremuri cu cuvântul și cu fapta lor zilele acestui măreț praznic luminat de azi.

Vineri dimineața în 3/16 Maiu s'a servit o pompoasă slujbă — sfânta liturghie în catedrală fiind de față studenții dela toate școlile de învățământ din Blaj în frunte cu profesorii lor — și mult alt public ales din Blaj. După liturghie s'a ridicat parastas pentru odihna marilor bărbați din 48: Avram Iancu, Axente, Bărnuț și Papiu Ilarianu ca bunul Dumnezeu să așeze sufletele lor unde dreptii se odihnesc, că multe jertfe și fapte bune au făcut, pentru ca să ajungem zilele de libertate pe cari azi le prăznuim.

După amiază toată lumea românească câtă cuprinde Blajul, cu mic cu mare, tânăr și bătrân au ieșit pe câmpul Libertății, în fața pietrei libertății să prăs-

nuiească amintirea măreței zile din 1848.

Au vorbit frumos și de suflete înălțător prof. *Al. Ciura*, arătând însemnătatea sărbătorească a măreței zi. După dansul a vorbit de toți iubitul nostru *Dr. Iuliu Maniu*, care întâmplător venise în aceea zi la Blaj și a stărnit valuri de însuflețire cu vorbirea Sa caldă și luminată. Isprăvind dl Maniu, întreagă lumea în semn de nețărâmură dragoste față de Înalta casă Domnitoare a cântat cu însuflețire: *Imnul regal*.

De aci lumea s'a rentors la bisericuță, ca în fața mormântului lui *Axente Sever* să asculte indioșată vorbirea plină de avânt a tinărului prof. *Ovidiu Hulea*.

Așa știe Blajul să prăznuiească zilele de sărbătoare națională ale neamului! Z.

Familia Regală în Ardealul nostru

Pământul Ardealului nostru și împreună cu dansul noi toți vom avea în curând norocul deosebit să putem saluta cu ochii plini de lacrimile celei mai curate bucurii pre buna și dulcea noastră Familie Crăiască. Va fi pretutindeni o sărbătoare, pe care dela împăratul Traian incoace și dela Mihai viteazul o așteptăm cu cel mai sfânt dor al inimilor noastre românești...

— Pentru învățători. Convocare. În urma însărcinării primite, invit pe toți învățătorii și învățătoarele dela școlile primare din județul Alba-de-jos, pe ziua de 10 Iunie (a treia zi de Rusalii) a. c. la 10 ore în școala de stat din Blaj, la ședință în scopul constituirii secției județene, conform hotărârii adusă în congresul învățătoresc. Se vor citi două disertații: 1. „Limba română în școala primară”. 2. „Tovărășiile școlare”. Blaj, la 15 Maiu 1919. Comisar pentru constituirea secției județene: *Toma Cocișiu*, învățător-director.

— Cărmuirea românească în Bihor. La începutul lunii acesteia s'a preluat imperiul (stăpânirea) și în județul Bihorului, care atât a avut să rabde dela Unguri. Prefect a fost numit înflăcăratul român *Dr. Coriolan Pop*. E încru vrednic de luare aminte, că slujbașii unguri, au jurat cu toții credință Regelui nostru Ferdinand. Tare i-a mai cumișit bolșevismul, că au fost în stare să uite ura, ce o aveau față de noi.

— 3/15 Mai în Cluj. La această zi Clujul a avut o frumoasă sărbătoare. Abia în zilele de mai înainte trimișii Consiliului Dirigent preluaseră școlile celea mari ale Clujului: *universitatea, biblioteca universității, școala de stat pentru învățători, masa universitară, teatrul și clinicele*, așa că în ziua de 3/15 Mai Clujul se putea numi cu adevărat întreg românesc. Pentru bucuria sărbătorii d. *dr. Onisifor Ghibu*, trimisul ministerului nostru de culte, a dat o gustare la otelul New-York, unde s'au întrunit toți capii oficiilor românești din Cluj, și căpeteniile oștirilor. La această frumoasă masă românească s'au ținut cuvântări și s'a închinat pentru M. Sa Regele și Regina, pentru pomenirea eroilor și marilor bărbați dela 1848, pentru armata vitează, pentru d. *Dr. Iuliu Maniu*, președintele Consiliului Dirigent, pentru d. *Dr. Branște*, ministrul de culte ș. a.

În aceeași seară, 16 Mai, în sala teatrului, înainte de începerea reprezentației, s'a ținut o cuvântare însuflețitoare, după care toți cei de față au cântat stând în picioare „Deșteaptă-te Române...”, prăznuindu-se astfel și aici amintirea slăvitei zile a libertății din 1848.

— Din Banat. Zilele trecute fiind o petrecere românească la Timișoara, au fost invitați la ea și oșterii aliați, între cari și un general francez și unul sârb. Le-a plăcut mult acestora portul național românesc, în care s'au întârșat o bună parte din ceice erau de față. Spun gazetele, că și prin petrecerea aceasta s'a dovedit, că totuși Românii sunt aceia, cari fac majoritatea în Banat.

— Ce am cuprins în războiul cu Ungurii? În cele 19 zile de ofenzivă neîncetată în contra Ungurilor, viteaza noastră armată a cuprins un teritor (loc) de 40 mii kilometri pătrați, cu aproape trei milioane de locuitori. Dintre aceștia cam un milion sunt români, cari locuiesc în judele (varmeghiile) Bihor, Arad, Sălaj și Sătmăr. Pe întreg pământul luat sunt trei orașe mari, ca Dobrișinul, Oradea-mare și Aradul, toate cu peste 80,000 locuitori. Mai sunt apoi alte zece orașe, cari numără peste 20,000 suflete. Teritorul cel nou este foarte bogat în grâne, cucuruz, napi și altele. Are apoi păduri, livezi și pășuni frumoase.

— Granatele. În Belgia, aproape de Bruxelles, capitala țării, s'au aprins și au explodat două sute de vagoane cu granate rămase dela Nemți. S'a făcut mare cutremur de pământ. Locuitorii satelor din apropiere au luat-o la fugă îngrozită. Vagoanele cu granate au luat foc unul dela altul, și în vreme de 4 ciasuri au detunat într-una. S'au aprins sate întregi și păduri. Pagubele sunt înspăimântătoare. Nu se știe încă numărul morților, nici cauza nenorocirii.

Cărți pentru popor:

1. **Versuri și Cântece din Război**, adunate și întocmite de A. Melin.

Cuprinde versuri frumoase din marele război, suferințele și dorurile soldaților și ale celor rămași acasă.

Prețul: 60 fl.

2. **Copiii în Război**, povestiri duitoase de Al. Ciura, A. Melin și Toma Cocișiu. Prețul: 60 fl.

3. **Sămânța Viitorului**, îndemnuri pentru părinți de Alexandru Lupeanu. Carte foarte prețioasă și limpede, care arată părinților cum să-și crească copiii, spre bucuria și folosul lor și al neamului. Prețul: 60 fl.

De vânzare la **Librăria seminarială, Blaj.**

Cețiți „**UNIREA POPORULUI**”

TRAIAN NOVAC

Prăvălie de modă și băcănie

BLAJ, Str. Regina Maria colț cu Piața Inocențiu M. Clain.

Mare asortiment de:

Zefir, Cretoane, Pânzării,
Giorapi,

Cafea cu boane,
Surogat frank,

Lumini,

BONEOANE.

Se vinde în mare și mic.

MARE DEPOSIT DE **ICOANE SFINTE**
de ale distinsului prof. Flaviu C. Domșa, Blaj.

TIPOGRAFIA

SEMINARIULUI TEOLOGIC GR. CAT. BLAJ

□ □ FONDATĂ ÎN ANUL 1754. □ □

Execută: ZIARE, REVISTE, CĂRȚI BISERICESTI, MANUALE DIDACTICE, CĂRȚI LITERARE, AFISE, BILANȚURI, NOTE, ANUNȚURI, BILETE. □ TOT FELUL DE TABELE etc. etc.

Toate produsele tipografice să tipăresc cu cele mai bune caractere de litere și cu cele mai fine cerneluri de tipar dela renumitele fabrici din Paris, avute în cantitate mai mare înaintea războiului mondial.

Comandele se execută grabnic.

Librăria Seminarială din Blaj

are un DEPOSIT de CĂRȚI BISERICESTI și ȘCOLARE
cu propria Editură.

Cărți din toate ramurile literaturii române.

Cele mai noi Produse literare apărute în cursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche.

Are tot solul de REQUISITE de SCRIS și de ȘCOALĂ.